

STATYSTYCZNA KARTA WYPADKU

*Radostaw Bojanowski,
Grzegorz Dudka*

SPIS TREŚCI

1. Komentarz
- 1.1. Podstawa prawna
- 1.2. Fazy wypadku 2
- 1.3. Klasyfikacje wprowadzanych danych 3
- 1.4. Sposób i terminy sporządzania statystycznej karty 3
2. Wyjaśnienia do wzoru 5
- 2.1. Nagłówek statystycznej karty wypadku 5
- 2.2. Kryteria spełniane przez jednostkę 7
- 2.3. Informacje podawane w statystycznej karcie wypadków 7

1. Komentarz

1.1. Podstawa prawna

Obowiązek sporządzania statystycznej karty wypadku wynika bezpośrednio z rozporządzenia MPiPS z 7.1.2009 r. w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz.U. Nr 14, poz. 80, ze zm.), wydanego na podstawie art. 237 § 3 ustawy z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (tj. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, ze zm.). Rozporządzeniem określono ponadto wzór statystycznej karty wypadku przy pracy oraz podano tam:

- objaśnienia do wypełniania poszczególnych pól karty;
- definicje i klasyfikacje elementów opisujących przebieg wypadku oraz jego skutki;
- terminy – sporządzania karty oraz przekazania jej właściwemu urzędowi statystycznemu;
- miejsce, gdzie należy przekazać:
  - kartę w formie elektronicznej lub;
  - oryginał karty w postaci pisemnej.

Cytowane powyżej rozporządzenie w sprawie statystycznej karty wypadku obowiązuje od 6.02.2009 r. natomiast w niniejszej opinii uwzględniono wszystkie zmiany, jakie zostały wprowadzone rozporządzeniem MPiPS z 8.11.2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz.U. Nr 218, poz. 1440), obowiązującym od 7.12.2010 r.

1.2. Fazy wypadku

Aby sprawnie i przede wszystkim poprawnie wypełnić statystyczną kartę wypadku przy pracy, należy poznać model wypadku przy pracy i zrozumieć pojęcia z nim związane.

Statystyczny model wypadku w oparciu o EUROSTAT

W powyższym modelu wypadku przy pracy wyróżnia się **trzy fazy**: przedwypadkową, wypadku oraz powypadkową.

W **fazie przedwypadkowej** mamy do czynienia z pracownikiem w jego środowisku pracy, na które składają się:

- miejsce wykonywania pracy;
- proces pracy;
- czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku i związany z nią czynnik materialny.

Środowisko pracy to miejsce, gdzie poszkodowany przebywał chwili wypadku. Elementy związane z organizacją pracy poszkodowanego, tzn. proces pracy, czynność przez niego wykonywana i związany z nią czynnik materialny dotyczą wykonywanego zadania i określają warunki początkowe przed zaistnieniem zdarzenia inicjującego wypadek.

Wszystkie elementy fazy przedwypadkowej nie mają związku z wypadkiem i jako takie powinny być rozpatrywane. Oczywiście może zdarzyć się, że czynnik materialny związany z czynnością jest jednocześnie związany z wypadkiem, a nawet może być źródłem urazu, ale elementy fazy przedwypadkowej należy ustalić w pierwszej kolejności abstrahując od przebiegu wypadku.

Faza wypadku rozpoczyna się w momencie pojawienia się w procesie pracy odchylenia – zdarzenia sprzecznego z warunkami przyjętymi za normalne. Jest to ostatnie wydarzenie bezpośrednio prowadzące do wypadku. Odchylenie zalicza się do fazy wypadku, choć tak na prawdę jest to wydarzenie, które oddziela fazę przedwypadkową od fazy wypadku i jako takie nie musi być związane z urazem. Jeśli do wypadku doprowadził ciąg wydarzeń, które można nazwać odchyleniem, należy **podać wydarzenie, które miało miejsce najpóźniej**, tzn. jest najbliższe w czasie urazowi.

Z odchyleniem związany jest czynnik materialny, tzn. czynnik, **który spowodował lub był związany z zakłóceniem procesu pracy**.

Do fazy wypadkowej zlicza się również **wydarzenie powodujące uraz**, tzn. sposób, w jaki poszkodowany doznał urazu. Opisuje ono ostatnie wydarzenie bezpośrednio

prowadzące do urazu. Uzupełnieniem opisu jest czynnik materialny będący źródłem urazu.

Faza powypadkowa obejmuje szeroko pojęte skutki wypadku, takie jak:

- umiejscowienie i rodzaj urazu;
- czas niezdolności do pracy poszkodowanego;
- straty materialne.

1.3. Klasyfikacje wprowadzanych danych

W statystycznej karcie wypadku stosuje się **dwa rodzaje klasyfikacji** wprowadzanych danych:

- dla prostych pytań, gdzie możliwych do wyboru opcji nie jest dużo – stosuje się **klasyfikację prostą**, w której każdemu elementowi odpowiada kod;
- w przypadku pytań, gdzie liczba możliwych opcji odpowiedzi jest większa (np. umiejscowienie urazu, miejsce powstania wypadku, czynnik materialny) ich **klasyfikacja podzielona jest na grupy**.

Umożliwia to użytkownikowi łatwiejsze poruszanie się po klasyfikacji oraz wybór odpowiedniego elementu. W wyjaśnieniach do statystycznej karty wypadku nazwy grup są pogrubione i nie posiadają kodu. Oznacza to, że nie można wybrać opcji ogólnej, jaką jest cała grupa.

PRZYKŁAD

Nie można wybrać odpowiedzi „Miejsce produkcji przemysłowej” w przypadku miejsca powstania wypadku, ale odpowiedź należy sprecyzować podając, np. miejsce magazynowania.

Wypełniając statystyczną kartę wypadku **należy wpisywać pełny kod wybranej odpowiedzi, również z zerami na początku.**

PRZYKŁAD

Kod oznaczający uraz wewnętrzny należy wpisać jako „050” a nie „50”, a jako kod oznaczający brak danych, w przypadku miejsca powstania wypadku, wpisujemy „000”.

1.4. Sposób i terminy sporządzania statystycznej karty

Statystyczną kartę wypadku przy pracy Z-KW **wypełnia się na podstawie zatwierdzonego protokołu powypadkowego**, sporządzonego według wzoru określonego w rozporządzeniu MGiP z 16.9.2004 r. w sprawie wzoru protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy (Dz.U. Nr 227, poz. 2298), w którym stwierdzono, że wypadek jest:

- wypadkiem przy pracy lub;
- wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy

lub też **na podstawie karty wypadku**, sporządzonej według wzoru określonego w rozporządzeniu MPiPS z 19.12.2002 r. w sprawie trybu uznawania zdarzenia - powstałego w okresie ubezpieczenia wypadkowego za wypadek przy pracy, - kwalifikacji prawnej zdarzenia, wzoru karty wypadku i terminu jej sporządzenia (Dz.U. Nr 236, poz. 1992).

Statystyczną kartę wypadku **należy przekazać** na portal sprawozdawczy Głównego Urzędu Statystycznego – w formie elektronicznej.

Pracodawca zatrudniający **nie więcej niż pięciu pracowników** może przekazać oryginał statystycznej karty sporządzonej **w formie papierowej** do Urzędu Statystycznego w Gdańsku, lecz dopiero po przesłaniu uzasadnionej informacji o wyborze tej formy.

Portal sprawozdawczy GUS znajduje się pod adresem internetowym **www.stat.gov.pl**, natomiast dla wysyłających oryginał statystycznej karty pocztą podajemy adres – **Urząd Statystyczny, 80-434 Gdańsk, ul. Danusi 4.**

Egzemplarz statystycznej karty wypadku **pracodawca powinien przechowywać przez 10 lat** razem z dokumentacją dotyczącą wypadków przy pracy, zgodnie z art. 234 § 31 ustawy z 26.6.1974 r. - Kodeks pracy (tj. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, ze zm.).

Część I karty należy sporządzić w **ciągu 14 dni roboczych** od dnia zatwierdzenia protokołu powypadkowego lub sporządzenia karty wypadku i przekazać na portal Głównego Urzędu Statystycznego (w formie elektronicznej) lub do Urzędu Statystycznego w Gdańsku (papierowy oryginał, ale tylko firmy zatrudniające nie więcej niż 5 osób) nie później niż **do 15 dnia roboczego** miesiąca następującego po miesiącu, w którym zatwierdzono protokół powypadkowy lub sporządzono kartę wypadku.

Część II uzupełniająca, trzeba wypełnić w terminie umożliwiającym przekazanie jej w **ciągu 6 miesięcy**, od dnia zatwierdzenia protokołu powypadkowego lub sporządzenia karty wypadku na portal GUS (w formie elektronicznej) lub do US w Gdańsku (papierowy oryginał).

Przy wypadkach zbiorowych statystyczną kartę wypadku sporządza się dla każdego **poszkodowanego oddzielnie.**

2. Wyjaśnienia do wzoru

Statystyczna karta wypadku zawiera informacje o:

- faktycznym miejscu pracy poszkodowanego (oddziale, filii, sklepie, magazynie);
- jednostce organizacyjnej (miejscowości, gminie, w której znajduje się dana jednostka, rodzaju działalności wg PKD i formie własności);
- osobie poszkodowanej;
- skutkach wypadku (znanych w dniu sporządzania karty) oraz
- przebiegu wypadku.

2.1. Nagłówek statystycznej karty wypadku

W nagłówku statystycznej karty wypadku umieszcza się informacje, które umożliwiają jednoznaczną identyfikację pracodawcy (przedsiębiorstwa).

Jest to miejsce przeznaczone na wpisanie **danych pracodawcy**. Krótko mówiąc, należy w tym miejscu przystawić pieczęć pracodawcy, na której powinna znaleźć się nazwa i adres przedsiębiorstwa.

W przypadku korzystania z wersji elektronicznej należy podać tu **numer sprawozdania na Portalu Sprawozdawczym**.

Zwracamy uwagę, że każda **kolejna statystyczna karta wypadku** w zakładzie pracy powinna mieć też **kolejny numer sprawozdania** na Portalu Sprawozdawczym.

Aby dodać sprawozdanie z kolejnym numerem należy wejść na Portal Sprawozdawczy GUS i po zaznaczeniu sprawozdania ZKW kliknąć „ikonkę” *Wprowadzanie sprawozdania dodatkowego*.

W **pozycji A** podaje się liczbę pracujących bez przeliczenia na pełny etat.

W **pozycji B** zapisać należy oznaczenia kodowe od 0 do 9 według poniższej tabeli.

Liczba pracujących	Kod
1 pracujący (osoba samozatrudniająca się, bez pracowników)	0
2 – 9 pracujących (bez przeliczenia na pełny etat)	1
10 – 49 pracujących (bez przeliczenia na pełny etat)	2
50 – 249 pracujących (bez przeliczenia na pełny etat)	3
250 – 499 pracujących (bez przeliczenia na pełny etat)	4
500 lub więcej pracujących (bez przeliczenia na pełny etat)	5
Nieznana liczba pracujących	9

Pracujący to osoba wykonująca pracę przynoszącą mu zarobek lub dochód.

W **części A**, do **pracujących** zalicza się wszystkich pracujących wg stanu w dniu

zaistnienia zdarzenia, bez względu na to, czy osoby te pracują również w innych jednostkach sprawozdawczych (bez osób pracujących na podstawie umowy zlecenia). Zaliczyć tu należy:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) łącznie z pracownikami sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo;
- pracodawców i pracujących na własny rachunek:
  - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce),
  - osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- osoby wykonujące pracę nakładczą;
- członków spółdzielni produkcji rolniczej i członków spółdzielni kółek rolniczych;
- duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Informacje dotyczące wielkości przedsiębiorstwa pod względem zatrudnienia, dają możliwość analiz i obiektywnej oceny sytuacji w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach różnej wielkości, a szczególnie w przedsiębiorstwach małych i średnich.

Klasyfikacja wypadku

W centralnej części nagłówka należy zaznaczyć (przez zakreślenie obwódką) odpowiedni kod określający rodzaj wypadku. Określenie, czy wypadek był wypadkiem przy pracy, czy wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem, odbywa się na podstawie protokołu powypadkowego lub karty wypadku.

Rodzaj wypadku	Kod
Wypadek przy pracy	9998
Wypadek traktowany na równi z wypadkiem przy pracy	9999

Numer identyfikacyjny REGON

Po prawej stronie należy wpisać (lub przystawić pieczętkę) numer **REGON pracodawcy**. Jest to ważne, ze względu na to, że na podstawie oznaczenia REGON urząd statystyczny identyfikuje rodzaj działalności pracodawcy. **Od 1.01.2011 r.** należy posługiwać się klasyfikacją zawodów i specjalności wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 27.4.2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i

specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82, poz. 537).

Numer statystycznej karty wypadku

Jest to miejsce przeznaczone na wpisanie kolejnego od początku roku numeru statystycznej karty wypadku w danym zakładzie pracy.

PRZYKŁAD

Dla czwartego z kolei wypadku, jaki wydarzył się w zakładzie pracy w 2011 r., wpisuje się 4/2011.

2.2. Kryteria spełniane przez jednostkę

Jest to zupełnie nowa rubryka w statystycznej karcie wypadku. W tabeli tej należy zaznaczyć **czy jednostka spełnia jedno z podanych poniżej kryteriów**:

- nie posiada własnego numeru statystycznego REGON, a posługuje się numerem statystycznym jednostki macierzystej i co najmniej jedna z cech identyfikujących jednostkę (województwo, miasto, gmina, PKD, FW) jest różna od cech jednostki macierzystej;
- posiada własny numer statystyczny REGON, lecz od chwili otrzymania tego numeru jednostka przeniosła swoją siedzibę do innego województwa (wyróżnik terytorialny w numerze REGON jest inny niż wyróżnik terytorialny województwa, na terenie którego znajduje się obecnie siedziba jednostki);
- posiada numer statystyczny REGON, w którym nastąpiły zmiany w okresie sprawozdawczym.

Jeżeli odpowiedź na któreś z pytań jest twierdząca i brzmi **TAK**, należy wypełnić kolejne dodane pola w rubryce „Rodzaj informacji” dotyczące dodatkowych danych o jednostce.

2.3. Informacje podawane w statystycznej karcie wypadków

Dodatkowe dane o jednostce

Jak już wspomniano w poprzednim rozdziale, rubrykę tę wypełniamy w przypadku podania odpowiedzi TAK, na któreś z pytań z tabeli powyżej. Należy tu podać dane o faktycznym miejscu pracy poszkodowanego, np. czy do wypadku doszło w oddziale czy może w filii, może poszkodowany pracuje w sklepie lub w magazynie.

Pytanie X1. Miejscowość (gmina), na terenie której znajduje się jednostka

W polu tym należy **podać nazwę miejscowości** (gminy), natomiast kod (7-cyfrowy) dla tej miejscowości zostanie uzupełniony przez urząd statystyczny (podobnie zresztą jak ma to miejsce w pytaniu 15 dotyczącym położenia geograficznego miejsca wypadku).

Pytanie X2. Rodzaj działalności wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)

Należy tu podać nazwę rodzaju wykonywanej działalności **przez jednostkę, która jest**

faktycznym miejscem pracy poszkodowanego (np. oddział, filia, sklep, magazyn). Podobnie, jak w pytaniu poprzednim 5-cyfrowy kod dla tej działalności zostanie uzupełniony przez urząd statystyczny.

Pytanie X3. Forma własności (FW) - klasyfikacja i oznaczenia kodowe

Formę własności podajemy zgodnie z poniższą tabelą. W przypadku wypełniania wersji elektronicznej na Portalu sprawozdawczym lista ta automatycznie pojawi się w oknie wyboru.

Forma własności	Kod
-----------------	-----

1	2
SEKTOR PUBLICZNY	
Własność Skarbu Państwa	111
Własność państwowych osób prawnych	112
Własność samorządowa	113
Własność mieszana w sektorze publicznym	
Własność mieszana w sektorze publicznym z przewagą własności Skarbu Państwa	121
Własność mieszana w sektorze publicznym z przewagą własności państwowych osób prawnych	122
Własność mieszana w sektorze publicznym z przewagą własności samorządowej	123
Własność mieszana w sektorze publicznym z brakiem przewagi któregośkolwiek rodzaju własności publicznej	127
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora publicznego	
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora publicznego, w tym z przewagą własności Skarbu Państwa	131
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora publicznego, w tym z przewagą własności państwowych osób prawnych	132
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora publicznego, w tym z przewagą własności samorządowej	133
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora publicznego z brakiem przewagi któregośkolwiek rodzaju własności publicznej	137
SEKTOR PRYWATNY	
Własność krajowych osób fizycznych	214

1	2
Własność prywatna krajowa pozostała	215
Własność zagraniczna	216
Własność mieszana w sektorze prywatnym	
Własność mieszana w sektorze prywatnym z przewagą własności krajowych osób fizycznych	224
Własność mieszana w sektorze prywatnym z przewagą własności prywatnej krajowej pozostałej	225
Własność mieszana w sektorze prywatnym z przewagą własności zagranicznej	226
Własność mieszana w sektorze prywatnym z brakiem przewagi któregośkolwiek rodzaju własności prywatnej	227
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora prywatnego	
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora prywatnego, w tym z przewagą własności krajowych osób fizycznych	234
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora prywatnego, w tym z przewagą własności prywatnej krajowej pozostałej	235
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora prywatnego, w tym z przewagą własności zagranicznej	236
Własność mieszana między sektorami z przewagą własności sektora prywatnego z brakiem przewagi któregośkolwiek rodzaju własności prywatnej	237
BRAK PRZEWAGI SEKTOROWEJ	
Własność mieszana między sektorami z takim samym udziałem własności sektora publicznego i prywatnego z najwyższym udziałem własności Skarbu Państwa w kapitale ogółem	331
Własność mieszana między sektorami z takim samym udziałem własności sektora publicznego i prywatnego z najwyższym udziałem własności państwowych osób prawnych w kapitale ogółem	332
Własność mieszana między sektorami z takim samym udziałem własności sektora publicznego i prywatnego z najwyższym udziałem własności samorządowej w kapitale ogółem	333
Własność mieszana między sektorami z takim samym udziałem własności sektora publicznego i prywatnego z najwyższym	334

1	2
udziałem własności krajowych osób fizycznych w kapitale ogółem	
Własność mieszana między sektorami z takim samym udziałem własności sektora publicznego i prywatnego z najwyższym udziałem własności pozostałych krajowych jednostek prywatnych w kapitale ogółem	335
Własność mieszana między sektorami z takim samym udziałem własności sektora publicznego i prywatnego z najwyższym udziałem własności osób zagranicznych w kapitale ogółem	336
Własność mieszana między sektorami z takim samym udziałem własności sektora publicznego i prywatnego z brakiem przewagi któregokolwiek rodzaju własności w kapitale ogółem	338

Informacje dotyczące poszkodowanego

W karcie **nie trzeba podawać imienia i nazwiska poszkodowanego** ani szkoleń z zakresu bhp, jakie odbył. Konieczność ujednolicenia zasad rejestracji i analizy danych o wypadkach przy pracy na poziomie Unii Europejskiej spowodowała wprowadzenie do statystycznej karty wypadku informacji o obywatelstwie poszkodowanego oraz zastąpienie rodzaju umowy, na podstawie której poszkodowany świadczył pracę – informacją o statusie zatrudnienia.

Pkt 1. Płeć

Należy zaznaczyć (poprzez zakreślenie obwódka) odpowiedni kod określający płeć poszkodowanego oraz odpowiadającą mu odpowiedź słowną.

Pkt 2. Rok urodzenia

W kolumnie „Kod lub liczba” należy wpisać rok urodzenia osoby poszkodowanej.

Pkt 3. Obywatelstwo

Jest to nowa informacja dotychczas nie rejestrowana, ponieważ większość wypadków dotyczyła obywateli tego kraju, w którym wypadek miał miejsce. Obecnie po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej i otwarciu rynków pracy coraz więcej obcokrajowców będzie pracować w polskich firmach i jednocześnie polskie firmy będą wykonywać usługi w innych krajach. Ostatnią nowelizacją uszczegółowiono brzmienie punktu trzeciego, dodając uwagę, która poprzednio była poza tabelą.

Obywatelstwo	Kod
Obywatelstwo nieznane	0
Obywatel kraju, w którym wypadek miał miejsce	1
Obywatel z kraju UE innego niż ten, w którym wypadek miał miejsce	2

PRZYKŁAD

W sytuacji, gdy wypadkowi ulega Polak na terenie Polski należy wpisać kod 1 i opis: „Obywatel kraju, w którym wypadek miał miejsce”.

Gdy wypadkowi ulega Polak poza granicami naszego kraju należy wybrać kod 2 – „Obywatel z krajów UE innego niż ten, w którym wypadek miał miejsce”. Ten sam kod należy wybrać, gdy wypadkowi ulegnie obywatel innego kraju Unii na terenie Polski.

Gdy wypadkowi na terenie Polski ulegnie obywatel spoza UE należy wybrać kod 3 – „Obywatel spoza krajów UE”.

W miejscu przeznaczonym na opis nie należy wpisywać obywatelstwa poszkodowanego (np. polskie) tylko opis z klasyfikacji.

Pkt 4. Status zatrudnienia

Status zatrudnienia zastąpił rodzaj umowy, na podstawie której poszkodowany świadczył pracę, która występowała w poprzedniej wersji statystycznej karty wypadku. Było to spowodowane pojawieniem się nowych form zatrudnienia niekoniecznie związanych z pisemną umową między pracodawcą i pracownikiem. Umożliwia to porównywanie statystyk w różnych krajach Unii Europejskiej. Status zatrudnienia uwzględnia grupy osób istotne z punktu widzenia profilaktyki, takie jak samozatrudniający się i pracownicy rodzinni.

W klasyfikacji przewidziano też możliwość dokładniejszego określenia statusu zatrudnienia pracowników zaliczonych do kategorii „Pracownik stały lub tymczasowy, zatrudniony w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy”.

Status zatrudnienia	Kod
Nieznany status	000
Osoba samozatrudniająca się	100
Pracownik zatrudniony na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy	311
Pracownik zatrudniony na czas nieokreślony, w niepełnym wymiarze czasu pracy	312
Pracownik zatrudniony na czas określony, w pełnym wymiarze czasu pracy	321
Pracownik zatrudniony na czas określony, w niepełnym wymiarze czasu pracy	322
Osoba współpracująca	400
Praktykant/uczeń	500
Inny status	900

Pkt 5. Zawód wykonywany

Podając zawód poszkodowanego należy podać posługując się **od 1.01.2011 r.** - klasyfikacją zawodów i specjalności wprowadzoną rozporządzeniem MPiPS z 27.4.2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82, poz. 537).

Informację o zawodzie (specjalności) wykonywanym przez osoby poszkodowane w wypadkach przy pracy opisujemy pełnym kodem tego zawodu (specjalności), tj. **6 cyframi** oraz przypisanym do tego kodu **określeniem słownym**.

Pkt 6. Staż na zajmowanym stanowisku pracy w zakładzie pracy (w latach)

Należy wpisać staż pracy osoby poszkodowanej na zajmowanym w chwili wypadku stanowisku pracy w danym zakładzie. Staż pracy należy podać w latach, a jeśli staż na danym stanowisku pracy lub w zakładzie pracy jest krótszy niż 1 rok należy wpisać „00”.

Pkt 7. Godziny przepracowane od podjęcia pracy do chwili wypadku

Należy wpisać liczbę godzin przepracowanych przez poszkodowanego od podjęcia pracy w danym dniu do chwili wypadku. Należy wpisać pełne godziny, a gdy wypadek nastąpił na mniej niż 1 godzinę od rozpoczęcia pracy, należy wpisać „00”.

PRZYKŁAD

Momentem rozpoczęcia pracy będzie np.: rozpoczęcie zmiany, dyżuru itp.

Skutki wypadku

Większość zbieranych dotychczas danych o skutkach wypadku (tj. liczba osób poszkodowanych, skutki wypadku, straty czasu pracy innych osób i szacunkowe straty materialne) nie została uwzględniona w metodologii ESAW. Mimo to nie zrezygnowano ze zbierania tych danych przy pomocy nowej statystycznej karty wypadku. Do zbieranych dotychczas informacji dodano ponadto rodzaj urazu oraz zmieniono dotychczasową klasyfikację umiejscowienia urazu na zgodną z metodologią ESAW.

Pkt 8. Rodzaj urazu

Konsekwencje wypadku

Rodzaj urazu **określa zdrowotne konsekwencje wypadku** (np. złamanie, skaleczenie, oparzenie itp.). Jeśli skutkiem wypadku jest więcej niż jeden rodzaj urazu (np. upadek z wysokości często powoduje złamanie kości i urazy wewnętrzne) należy wybrać kod 120 – „liczne urazy”.

Rodzaj urazu	Kod
Rodzaj urazu nieznanego lub nieokreślonego	000
Rany i powierzchowne urazy	010
Złamania kości	020
Przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania	030

Amputacje urazowe (utrata części ciała)	040
Urazy wewnętrzne	050
Oparzenia ogniem lub środkami chemicznymi, oparzenia wodą lub parą, odmrożenia	060
Zatrucia, zakażenia	070
Tonięcie, duszenie z powodu braku tlenu	080
Skutki dźwięków, wibracji i ciśnienia	090
Skutki ekstremalnych temperatur, oświetlenia oraz promieniowania (różne od odmrożenia)	100
Wstrząsy (ostra reakcja na stres, wstrząs urazowy)	110
Liczne urazy	120
Inny uraz	999

Pkt 9. Umiejscowienie urazu

Miejsce urazu

Umiejscowienie urazu wskazuje, **jaka część ciała doznała obrażeń** w wyniku wypadku przy pracy.

W sytuacji, gdy wypadek spowodował **uraz więcej niż jednej części ciała**, należy wybrać kod 78 – „liczne urazy części ciała”.

W przypadku urazów obejmujących **całe ciało** (np. oparzenia) należy wybrać kod 71 – „całe ciało”.

Umiejscowienie urazu	Kod
Umiejscowienie urazu nieznane lub nieokreślone	00
Głowa	
Czaszka, mózg, z naczyniami krwionośnymi	11
Twarz	12
Oko, oczy	13
Ucho, uszy	14
Ząb, zęby	15
Głowa, liczne miejsca	18
Głowa, miejsca niewymienione lub nieznane	19
Szyja wraz z kręgosłupem szyjnym	20
Grzbiet, łącznie z kręgosłupem	30
Tułów i organy wewnętrzne	
Żebra, łopatki	41
Organy wewnętrzne klatki piersiowej	42
Obszar miednicy i brzucha, wraz z organami wewnętrznymi	43
Tułów i organy wewnętrzne, liczne miejsca urazu	

Tułów i organy wewnętrzne, miejsca niewymienione lub nieznane	48 49
Kończyny górne	
Bark wraz ze stawem barkowym	51
Ramię wraz z łokciem	52
Dłoń	53
Palec, palce	54
Nadgarstek	55
Kończyny górne, liczne miejsca urazu	58
Kończyny górne, miejsca niewymienione lub nieznane	59
Kończyny dolne	
Biodro ze stawem biodrowym	61
Noga ze stawem kolanowym	62
Staw skokowy	63
Stopa	64
Palec, palce	65
Kończyny dolne, liczne miejsca urazu	68
Kończyny dolne, miejsca niewymienione lub nieznane	69
Całe ciało i jego różne części	
Całe ciało	71
Liczne urazy części ciała	78
Inna część ciała	99

Pkt 10. Liczba osób poszkodowanych

Wypadek zbiorowy

Podając liczbę osób poszkodowanych w wypadku należy pamiętać, że jeżeli **nie jest to wypadek zbiorowy** wpisujemy „001”.

Przypominamy, że **przy wypadkach zbiorowych** statystyczną kartę wypadku sporządza się **dla każdego poszkodowanego oddzielnie**.

Pkt 11. Skutki wypadku

W punkcie tym należy zakreślić obwódką odpowiedni kod i opis określający skutki wypadku znane w chwili wypełniania statystycznej karty wypadku.

Ponieważ za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku, którego nastąpiła śmierć w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia wypadku, informacje umieszczane w tym miejscu traktowane są przez GUS jako informacje wstępne. Rzeczywiste skutki wypadku podawane są w części II statystycznej karty wypadku, którą

wypełnia i przekazuje się właśnie w ciągu 6 miesięcy od dnia zatwierdzenia protokołu powypadkowego lub sporządzenia karty wypadku.

Pkt 12. Liczba dni niezdolności do pracy

Podajemy tu liczbę dni niezdolności do pracy **znaną w chwili wypełniania** statystycznej karty wypadku. Liczbę dni niezdolności do pracy określa się na podstawie zwolnienia lekarskiego lub rzeczywistej absencji poszkodowanego i podaje się w dniach kalendarzowych (wliczając dni wolne od pracy).

Pkt 13. Straty czasu pracy innych osób

Należy podać liczbę roboczogodzin straconych z powodu wypadku **przez innych pracowników** (nie poszkodowanych w wypadku).

Strata czasu pracy może być spowodowana np.:

- koniecznością udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanym;
- potrzebą zabezpieczenia miejsca wypadku;
- przestojem z powodu wyłączenia maszyn itp.

Należy **podać sumę roboczogodzin wszystkich pracowników**, którzy nie mogli wykonywać swojej pracy z powodu wypadku.

Pkt 14. Szacunkowe straty materialne spowodowane wypadkiem

Szacunkowe straty materialne obejmują **bezpośrednie straty materialne** spowodowane wypadkiem, takie jak: uszkodzone maszyny, urządzenia, narzędzia, surowce, wyroby gotowe, budynki oraz ich wyposażenia itp.

Przy szacowaniu strat materialnych **nie należy uwzględniać strat związanych:**

- **ze stratami czasu pracy** pracownika poszkodowanego i innych pracowników wynikających z wypadku;
- **z utratą spodziewanych dochodów**, a więc nie wyprodukowanych i nie sprzedanych produktów i usług.

Należy wpisać sumę wszystkich strat materialnych w tys. zł z jednym znakiem po przecinku.

Wypadek i jego przebieg

Pkt 15. Położenie geograficzne miejsca wypadku

W polu tym należy podać **jedynie nazwę miejscowości**, na terenie której wydarzył się wypadek, a odpowiedni 7-cyfrowy kod zostanie uzupełniony przez urząd statystyczny. W przypadku miejscowości położonej na terenie kraju, kod dla niej zostanie uzupełniony zgodnie z identyfikatorami i nazwami jednostek podziału terytorialnego kraju, określonymi w załączniku do rozporządzenia RM z 15.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. Nr 157, poz. 1031, ze zm.), obowiązującego od 1.01.1999 r. Dla miejscowości położonej poza

granicami kraju urząd statystyczny w miejsce kodu wpisze 7 razy „z” (symbol: zzzzzzz).

Pkt 16. Data wypadku

Datę należy wpisać **cyframi arabskimi**, przy czym rok wpisujemy używając czterech cyfr.

Pkt 17. Godzina wypadku

W tym punkcie należy wpisać **tylko pełną godzinę, bez minut**, w której wydarzył się wypadek.

Przyjęto, że północ jest godziną 0.

PRZYKŁAD

Zarówno godzina 14:03, jak i 14:58 zostanie zakodowana jako 14.

Pkt 18. Miejsce powstania wypadku

Jest to miejsce, **w którym przebywał poszkodowany w chwili wypadku**. Może to być zarówno pomieszczenie, teren otwarty, jak i inne miejsce. Należy podać kod trzycyfrowy zaczerpnięty z tabeli.

Może się zdarzyć, że **miejsce, w którym wydarzył się wypadek można zaklasyfikować na więcej niż jeden sposób**. W takim przypadku należy wybrać opcję, która najprecyzyjniej określa i opisuje to miejsce.

PRZYKŁAD

Typową sytuacją jest taka, kiedy wypadek wydarzy się w miejscu, które jest częścią innego miejsca np. biblioteka w szkole. W tym konkretnym przypadku należy wybrać opcję „Biuro, biblioteka, sala konferencyjna itp.” (kod 041), ponieważ ta informacja jest najprecyzyjniejsza.

PRZYKŁAD

Sala konferencyjna w dowolnej instytucji (również w szkole, placówce naukowej, w dużym zakładzie produkcyjnym itp.) powinna być zaklasyfikowana jako „Biuro, biblioteka, sala konferencyjna itp.” (kod 041).

PRZYKŁAD

Biuro w zakładzie produkcyjnym lub na terenie budowy należy zaklasyfikować jako „Biuro, biblioteka, sala konferencyjna itp.” (kod 041).

PRZYKŁAD

Sala gimnastyczna w szkole powinna być zaklasyfikowana jako „Obiekty sportowe kryte” (kod

081).

PRZYKŁAD

Sklep na terenie szpitala należy zaklasyfikować jako „Miejsce handlu” (kod 043).

Podobnie jest, kiedy **miejsce powstania wypadku można zaklasyfikować jako dwa różne miejsca, ale żadne nie jest częścią drugiego.**

PRZYKŁAD

Jeśli wypadek wydarzy się w warsztacie naprawczym (samochodowym, RTV itp.), wówczas moglibyśmy zaklasyfikować to miejsce jako „Miejsce konserwacji i napraw” (kod 012) lub jako „Zakład usługowy” (kod 044). Należy wybrać pierwszą opcję, ponieważ precyzuje ona rodzaj świadczonych usług.

Należy również **zwrócić uwagę na podgrupę oznaczoną kodem 023** – „Kopalnia odkrywkowa, kamieniołom itp.” w grupie „Teren budowy, kamieniołom, kopalnia odkrywkowa”. Zaliczone zostały do niej wszystkie miejsca prowadzenia robót ziemnych poza terenem budowy (np.: rowy, wykopy, rozkopy, miejsce kopania studni, itp.).

Miejsce powstania wypadku	Kod
1	2
Brak danych	000
Miejsca produkcji przemysłowej	
Miejsce produkcji	011
Miejsce konserwacji i napraw	012
Miejsce magazynowania	013
Inne, niewymienione lub nieznanne miejsca w tej grupie	019
Teren budowy, kamieniołom, kopalnia odkrywkowa	
Teren budowy – obiekt w budowie	021
Teren budowy – obiekt rozbierany, burzony, remontowany	022
Kopalnia odkrywkowa, kamieniołom itp.	023
Teren budowy – pod ziemią	024
Teren budowy – na wodzie, ponad wodą	025
Teren budowy – w środowisku wysokiego ciśnienia	026
Inne, niewymienione lub nieznanne tereny w tej grupie	029
Miejsca uprawy, hodowli, połowu ryb, lasy i tereny zielone	
Miejsce hodowli	031
Miejsce upraw ziemiopłodów	032

1	2
Miejsce upraw drzew i krzewów	033
Teren leśny	034
Miejsce hodowli i/lub połowu ryb, upraw wodnych itp.	035
Ogród, park, ogród botaniczny, ogród zoologiczny	036
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca w tej grupie	039
Biura, placówki naukowe i szkoły, zakłady usługowe	
Biuro, biblioteka, sala konferencyjna itp.	041
Placówka naukowa, szkoła, przedszkole	042
Miejsce handlu	043
Zakład usługowy	044
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca w tej grupie	049
Placówki ochrony zdrowia	050
Miejsca i środki komunikacji publicznej	
Tereny komunikacji publicznej (np. drogi, parkingi, poczekalnie itp.)	061 062
Środki transportu lądowego	063
Tereny związane z komunikacją publiczną, przeznaczone wyłącznie dla upoważnionego personelu (np.: tory kolejowe, płyta lotniska itp.)	069
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca i środki w tej grupie	
Gospodarstwa domowe	
Mieszkanie, dom jednorodzinny	071
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca w tej grupie	079
Obiekty sportowe	
Obiekty sportowe kryte	081
Obiekty sportowe odkryte	082
Inne, niewymienione lub nieznane obiekty w tej grupie	089
W powietrzu, na wysokości, wyłączając place budowy	
Na wysokości – na stałym poziomie (np.: dach, taras itp.)	091
Na wysokości – pylon, maszta, zawieszona platforma itp.	092
W powietrzu – na pokładzie samolotu	093
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca w tej grupie	099
Pod ziemią, wyłączając place budowy	
Pod ziemią – tunel	101
Pod ziemią – kopalnia	102
Pod ziemią – studzienki, kanały ściekowe	103
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca w tej grupie	109

1	2
Na wodzie, ponad wodą, wyłączając place budowy	
Morze lub ocean – na pokładzie wszystkich rodzajów statków, platform itp.	111 112
Jezioro, rzeka, port – na pokładzie wszystkich rodzajów statków, platform itp.	119
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca w tej grupie	
W środowisku wysokiego ciśnienia, wyłączając place budowy	121
W środowisku wysokiego ciśnienia – pod wodą (np. nurkowanie)	122 129
W środowisku wysokiego ciśnienia – komora	
Inne, niewymienione lub nieznane miejsca w tej grupie	
Inne miejsce	999

Pkt 19. Proces pracy

Proces pracy jest to **podstawowy rodzaj pracy**, wykonywanej przez poszkodowanego w czasie, kiedy nastąpił wypadek. **Nie należy jednak mylić go z konkretną czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku, czy zawodem poszkodowanego.** Proces pracy charakteryzuje bardzo ogólnie typ prac lub zadanie, jakie wykonywał poszkodowany przez pewien czas, a które przerwał wypadek. W procesie pracy pracownik najczęściej wykonuje kilka różnych czynności.

Należy w tym miejscu **zwrócić uwagę** na grupę „Inne prace” (kody 51–59). Znalazły się w niej opcje, które nie pasowały do żadnej z pozostałych grup lub mogłyby znaleźć się w kilku z tych grup. Dlatego zawsze trzeba sprawdzić czy klasyfikowanemu procesowi pracy nie odpowiada któraś z opcji zamieszczonych w tej grupie.

Proces pracy	Kod
--------------	-----

1	2
Brak informacji	00
Produkcja, przetwarzanie, magazynowanie	
Produkcja, przetwarzanie	11
Magazynowanie	12
Inne, niewymienione lub nieokreślone prace w tej grupie	19
Wydobycie i prace ziemne, prace budowlane	
Wydobycie i prace ziemne	21
Budowanie nowych budynków	22
Budowanie infrastruktury, np. dróg, mostów, tam, portów itp.	23

1	2
Przebudowywanie, naprawa, rozbudowywanie, konserwacja obiektów budowlanych i infrastruktury	24
Prace rozbiórkowe i wyburzeniowe	25
Inne, niewymienione lub nieokreślone prace w tej grupie	29
Uprawy rolne, warzywnictwo, ogrodnictwo, sadownictwo, leśnictwo,	
hodowla zwierząt, ryb	31
Uprawa zbóż i inne uprawy rolne	32
Warzywnictwo, ogrodnictwo, sadownictwo	33
Chów i hodowla zwierząt	34
Prace związane z leśnictwem	35
Hodowla ryb, rybołówstwo	39
Inne, niewymienione lub nieokreślone prace w tej grupie	
Usługi, praca umysłowa	
Usługi, opieka, pomoc dla społeczeństwa	41
Praca umysłowa – nauczanie, szkolenie, praca biurowa, organizowanie, zarządzanie	42
Działalność handlowa – kupowanie, sprzedawanie i usługi towarzyszące	43 49
Inne, niewymienione lub nieokreślone prace w tej grupie	
Inne prace	
Przygotowywanie, instalowanie, montowanie, demontowanie, rozbieranie itp.	51
Konserwacja, naprawa, regulacja itp.	52
Czyszczenie, sprzątanie – maszynowo lub ręcznie	53
Gospodarka odpadami, wywóz śmieci itp.	54
Monitorowanie, inspekcja – z zastosowaniem lub bez urządzeń monitorujących	55
Inne, niewymienione lub nieokreślone prace w tej grupie	59
Przemieszczanie się, sport, działalność artystyczna	
Przemieszczanie się, w tym środkami transportu	61
Sport, działalność artystyczna	62
Inne, niewymienione lub nieokreślone prace w tej grupie	69
Inny proces pracy	99

Pkt 20. Rodzaj miejsca wypadku

Rodzaj miejsca wypadku określa miejsce zdarzenia ze względu na lokalizację

stanowiska pracy w zakładzie pracy lub poza nim. Podanie rodzaju miejsca wypadku sprowadza się do stwierdzenia **czy wypadek miał miejsce w jednostce lokalnej przedsiębiorstwa**, czy nie.

Jednostka lokalna zakładu pracy to zorganizowana całość (zakład, oddział, filia itp.) położona w miejscu zidentyfikowanym odrębnym adresem, pod którym, lub z którego jest prowadzona działalność co najmniej przez jedną osobę pracującą, przy czym:

- zakłady samodzielnie bilansujące zlokalizowane pod jednym adresem są odrębnymi jednostkami lokalnymi;
- objęte odrębną rejestracją prawną organizacyjne części podmiotów są jednostkami lokalnymi,
- jednostki prowadzące działalność w zakresie transportu są jednostkami lokalnymi według miejsc, z których są wydawane polecenia lub jest organizowana praca,
- jednostki prowadzące działalność w zakresie budownictwa są jednostkami lokalnymi według miejsc, w których są przyjmowane zlecenia na wykonawstwo robót budowlanych i pomocniczych albo są wykonywane prace zarządu, albo jest prowadzona organizacja pracy budowlanej i pomocniczej; place budów (miejsca realizacji poszczególnych budów) nie są jednostkami lokalnymi,
- sprzedaż obwoźna, obnośna oraz punkt sprzedaży detalicznej bez stałej lokalizacji, jak również prowadzenie usług wyłącznie u klienta jest jedną jednostką lokalną w miejscu zamieszkania osoby fizycznej, miejscu siedziby osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej.

Ogólna charakterystyka miejsca wypadku	Kod
Nieokreślone miejsce wypadku	0
Miejsce w jednostce lokalnej zakładu pracy	1
Miejsce poza jednostką lokalną zakładu pracy	2
Inne miejsce wypadku	9

Pkt 21. Czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku

W procesie pracy, zatrudniona osoba najczęściej wykonuje kilka różnych czynności. Ostatnia z tych czynności, która była wykonywana w sposób zamierzony tuż przed zaistnieniem wypadku i została przez wypadek przerwana, powinna być odnotowana jako czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku. W przeciwieństwie do procesu pracy czynność zajmuje krótki odcinek czasu.

PRZYKŁAD

Sprzątaczką po uprzątnięciu jednego z pomieszczeń przechodziła do kolejnego, potknęła się i złamała nogę.

Procesem pracy jest „Czyszczenie, sprzątanie – maszynowo lub ręcznie” (kod 53).

Wykonywaną czynnością jest „Chodzenie, bieganie, wchodzenie na, schodzenie z itp.” (kod 61).

PRZYKŁAD

Sekretarka kładła na półkę segregator z dokumentami. Segregator wypadł jej z rąk i uderzył w głowę powodując wstrząs mózgu.

Procesem pracy jest „Praca umysłowa – nauczanie, szkolenie, praca biurowa, organizowanie, zarządzanie” (kod 42).

Wykonywaną czynnością jest „Transport w pionie – podnoszenie, opuszczanie” (kod 51).

Czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku	Kod
---	-----

1	2
Brak informacji	00
Obsługiwanie maszyn	
Uruchamianie/zatrzymywanie maszyn	11
Podawanie/odbieranie materiałów, półwyrobów, wyrobów itp.	12
Nadzorowanie i inne czynności związane z pracą oraz przemieszczaniem się maszyny	13
Inne, niewymienione lub nieznane czynności w tej grupie	14
Prace narzędziami ręcznymi	
Prace narzędziami niezmechanizowanymi	21
Prace narzędziami zmechanizowanymi	22
Inne, niewymienione lub nieznane prace w tej grupie	29
Kierowanie/jazda środkami transportu/obsługa ruchomych maszyn i innych urządzeń	
Kierowanie środkami transportu lub obsługiwanie maszyn i innych urządzeń ruchomych, z własnym napędem	31
Kierowanie środkami transportu lub obsługiwanie maszyn i innych urządzeń ruchomych, bez napędu własnego	32
Jazda środkami transportu w roli pasażera	33
Inne, niewymienione lub nieznane czynności w tej grupie	39
Operowanie przedmiotami	
Branie do rąk, chwytanie, trzymanie, umieszczanie – w poziomie	41
Wiązanie, opasywanie/owijanie, odrywanie, rozpinanie/rozwiązywanie, ściskanie, skręcanie/rozkręcanie połączeń śrubowych, wyginanie itp.	42
Mocowanie, zawieszanie, unoszenie itp.	43

1	2
Rzucanie, odrzucanie	44
Otwieranie lub zamykanie pudełka, paczki itp.	45
Wlewanie do, wypełnianie płynem, podlewanie, rozpylanie, wylewanie, wybieranie płynu itp.	46
Otwieranie lub zamykanie szuflady, drzwi itp.	47
Inne, niewymienione lub nieznane czynności w tej grupie	49
Transport ręczny	
Transport w pionie – podnoszenie, opuszczanie	51
Transport w poziomie – ciągnięcie, pchanie, toczenie	52
Przenoszenie	53
Inne, niewymienione lub nieznane czynności w tej grupie	59
Poruszanie się	
Chodzenie, bieganie, wchodzenie na, schodzenie z itp.	61
Wchodzenie do/wychodzenie z	62
Skakanie, podskakiwanie itp.	63
Czołganie, wspinanie się itp.	64
Wstawanie, siadanie	65
Pływanie, nurkowanie	66
Ruchy w miejscu, np. podczas mycia, ubierania/rozbierania się itp.	67 69
Inne, niewymienione lub nieznane czynności w tej grupie	
Obecność	70
Inna czynność	99

Pkt 22. Czynniki materialne związane z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku

Kwalifikacja czynnika materialnego

Z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego zazwyczaj związane **jest narzędzie, maszyna lub inny obiekt**, który w przyjętym modelu został nazwany czynnikiem materialnym związanym z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku.

Przy identyfikacji tego czynnika należy pamiętać o kilku obowiązujących tu zasadach.

Zasada 1

Najpierw należy **ustalić czynność** wykonywaną przez poszkodowanego, a dopiero **później** związany z nią **czynnik materialny**. Czynniki materialne związane z wykonywaną czynnością, podobnie jak sama czynność, nie musi mieć związku wypadkiem.

Zasada 2

Związek z czynnością

Najważniejszy jest związek z wykonywaną czynnością. Oznacza to m.in., że jeśli czynność była wykonywana **przy użyciu narzędzia** czy innego przedmiotu, wówczas to narzędzie lub inny przedmiot jest czynnikiem materialnym.

Jeśli czynność polegała na **obsłudze urządzenia** (np. obsługa maszyny, prowadzenie pojazdu itp.) lub operowaniu przedmiotem (bez użycia narzędzi), to czynnikiem materialnym będzie to urządzenie lub przedmiot. W szczególności, jeśli czynność wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku zaklasyfikowano jako:

- „Uruchamianie/zatrzymywanie maszyn” (kod 11), to czynnikiem materialnym jest ta maszyna;
- „Podawanie/odbieranie materiałów, półwyrobów, wyrobów itp.” (kod 12), to czynnikiem materialnym jest ten materiał, półwyrob, wyrób, itd. chyba, że do podawania materiałów pracownik wykorzystywał jakieś urządzenie lub inny sprzęt;
- element grupy „Prace narzędziami ręcznymi” (kody 21–29), to czynnikiem materialnym jest narzędzie, którego używał pracownik w chwili wypadku;
- element grupy „Kierowanie/jazda środkami transportu/obsługa ruchomych maszyn i innych urządzeń” (kody 31–39), to czynnikiem materialnym jest środek transportu, maszyna lub urządzenie, którym kierował lub które obsługiwał poszkodowany w chwili wypadku;
- element grupy „Operowanie przedmiotami” (kody 41–49), to czynnikiem materialnym jest przedmiot, którym operował poszkodowany w chwili wypadku;
- element grupy „Transport ręczny” (kody 51–59), to czynnikiem materialnym jest obiekt transportowany przez poszkodowanego w chwili wypadku.

Zasada 3

Kilka czynników

Czynnik materialny związany z wykonywaną czynnością zazwyczaj nie ma związku z wypadkiem, a jeśli z wykonywaną czynnością ma związek więcej niż jeden czynnik materialny, należy wziąć pod uwagę ten, który był najbardziej związany z wypadkiem.

Pkt 23. Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego

Odchylenie to wydarzenie, które zakłóciło normalny (przewidywany) przebieg procesu pracy, w wyniku którego doszło do wypadku. Odchylenie zalicza się do fazy wypadku, choć tak na prawdę jest to wydarzenie, które **oddziela fazę przedwypadkową od fazy wypadku i jako takie nie musi być związane z żadną z tych faz i ich elementami, w szczególności z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku ani z urazem.**

Jeśli do wypadku doprowadził szereg następujących po sobie wydarzeń, które można nazwać odchyleniami, należy podać wydarzenie, które miało miejsce jako ostatnie.

Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego	Kod
1	2
Brak informacji	00
Odchylenia związane z elektrycznością, wybuch, pożar	
Odchylenie związane z elektrycznością, np. uszkodzenie wyposażenia – prowadzące do kontaktu pośredniego	11
Odchylenie związane z elektrycznością, np. uszkodzenie wyposażenia – prowadzące do kontaktu bezpośredniego	12
Wybuch	13
Pożar, zapłon	14
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	19
Wyrzut, wyciek, emisja substancji szkodliwych	
Wypadnięcie, wysypanie, wyrzut substancji w stanie stałym	21
Przelew, wyciek, sączenie się, przepływ, rozbryzgiwanie, rozpylanie płynów	22
Emisja par i gazów	23
Emisja pyłów, dymów, cząstek	24
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	29
Uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcie, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się czynnika materialnego	
Uszkodzenie materiału – na łączeniu, szwie	31
Uszkodzenie, rozerwanie – tworzące odłamki (drewna, szkła, metalu, kamienia, plastiku, inne)	32
Ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego – upadek czynnika z góry (uderzenie uszkodzonego przez spadający z góry czynnik materialny)	33
Ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego – do dołu (wciągnięcie uszkodzonego w dół)	34
Ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego – na tym samym poziomie	35
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	39
Utrata kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem	

1	2
Utrata kontroli nad maszyną (łącznie z niezamierzonym uruchomieniem) lub materiałem obrabianym	41
Utrata kontroli nad środkami transportu lub obsługiwanym sprzętem ruchomym (zmechanizowanym lub nie)	42
Utrata kontroli nad narzędziem (zmechanizowanym lub nie) lub materiałem obrabianym tym narzędziem	43
Utrata kontroli nad obiektem	44
Utrata kontroli nad zwierzęciem	45
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	49
Poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby	
Upadek osoby z wysokości – na niższy poziom	51
Poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby – na tym samym poziomie	52
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	59
Ruchy ciała bez wysiłku fizycznego (prowadzące na ogół do urazów zewnętrznych)	
Wejście na ostry przedmiot	61
Kłęknięcie, siadanie na, opieranie się	62
Pochwycenie lub odrzucenie osoby	63
Nieskoordynowane, niewłaściwe ruchy	64
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	69
Ruch ciała związany z wysiłkiem fizycznym (prowadzący na ogół do urazu wewnętrznego)	
Podnoszenie	71
Pchanie, ciągnięcie	72
Schylanie się	73
Obracanie się, skręcanie	74
Złe stąpienie	75
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	79
Wstrząs, strach, przemoc, atak, zagrożenie, obecność	
Wstrząs, strach	81
Przemoc, atak, zagrożenie – ze strony pracowników zakładu pracy (w tym poszkodowanego)	82
Przemoc, atak, zagrożenie – ze strony osób spoza zakładu pracy	83
Agresja, potrącenie – przez zwierzę	84
Obecność poszkodowanego lub osoby trzeciej w strefie	85

1	2
zagrożenia	
Inne, niewymienione lub nieokreślone odchylenie w tej grupie	89
Inne odchylenie	99

Pkt 24. Czynniki materialne związane z odchyleniem

Przyczyna zakłócenia

Z odchyleniem może mieć związek jakieś narzędzie, maszyna lub element środowiska. Jest to **czynnik materialny związany z odchyleniem**, tzn. czynnik, który spowodował zakłócenie (odchylenie) w procesie pracy lub był ściśle z tym zakłóceniem związany.

Przy identyfikacji tego czynnika, **najważniejszym kryterium jest związek z odchyleniem**. Jak wspomniano na wstępie, odchylenie łączy fazę przedwypadkową z wypadkową i nie musi mieć związku z żadną z nich, podobnie jest z czynnikiem materialnym związanym z odchyleniem. Należy go rozpatrywać łącznie z wydarzeniem będącym odchyleniem zapominając, w miarę możliwości, o innych informacjach. Czynniki związane z odchyleniem jest najczęściej różny od czynnika materialnego związanego z czynnością wykonywaną w chwili wypadku i czynnikiem materialnym będącym źródłem urazu.

Najpierw określa się odchylenie, a dopiero później związany z nim czynnik materialny. W przypadku, gdy odchylenie jest związane bezpośrednio z czynnością wykonywaną w fazie przedwypadkowej, ten sam czynnik materialny może być związany z czynnością i odchyleniem. W przypadku, gdy odchylenie nie zostało wywołane czynnościami pracownika, będzie to inny czynnik.

Pkt 25. Wydarzenie powodujące uraz

Wydarzenie powodujące uraz jest to ostatnie wydarzenie bezpośrednio prowadzące do urazu. Opisuje ono sposób, w jaki poszkodowany doznał urazu.

Wydarzenie powodujące uraz	Kod
----------------------------	-----

1	2
Brak informacji	00
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	
Pośredni kontakt z łukiem spawalniczym, iskrą, błyskawicą	11
Kontakt z elektrycznością przez dotyk bezpośredni	12
Kontakt z płomieniem lub gorącym/płonącym	13

1	2
obiektem/środowiskiem	
Kontakt z zimnym/zamrożonym obiektem/środowiskiem	14
Kontakt z niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi przez wdychanie	15
Kontakt z niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi przez skórę/oczy	16
Kontakt z niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi przez układ pokarmowy	17
Inny, niewymieniony lub nieokreślony kontakt w tej grupie	19
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie	
Tonięcie w cieczy	21
Zakopanie, zasypanie ciałem stałym	22
Zamknięcie w czymś, otoczenie przez gaz, pył itp.	23
Inny, niewymieniony lub nieokreślony kontakt w tej grupie	29
Zderzenie/uderzenie w nieruchomy obiekt	
Pionowe	31
Poziome	32
Inny, niewymieniony lub nieokreślony kontakt w tej grupie	39
Uderzenie przez obiekt w ruchu	
Uderzenie przez wyrzucony obiekt	41
Uderzenie przez spadający obiekt	42
Uderzenie przez kołyszący się obiekt	43
Uderzenie przez obracający się, poruszający się, transportowany obiekt, włączając pojazdy	44
Kolizja z poruszającym się obiektem, włączając pojazdy (poszkodowany poruszał się), kolizja z osobą	45
Inny, niewymieniony lub nieokreślony kontakt w tej grupie	49
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	
Kontakt z przedmiotem ostrym (nóż, ostrze itp.)	51
Kontakt z przedmiotem ze szpicą (gwóźdź, ostre narzędzie itp.)	52
Kontakt z przedmiotem szorstkim, chropowatym	53
Inny, niewymieniony lub nieokreślony kontakt w tej grupie	59
Uwięzienie, zmiżdżenie	
Uwięzienie, zmiżdżenie – w	61
Uwięzienie, zmiżdżenie – pod	62
Uwięzienie, zmiżdżenie – między	63

1	2
Kontakt powodujący oderwanie lub odcięcie części ciała	64
Inny, niewymieniony lub nieokreślony kontakt w tej grupie	69
Obciążenie fizyczne lub psychiczne	
Obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego	71
Oddziaływanie promieniowania, hałasu, światła, ciśnienia	72
Obciążenie psychiczne (np. nagły stres, szok)	73
Inny, niewymieniony lub nieokreślony rodzaj obciążenia	79
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	
Ugryzienie	81
Użądlenie	82
Uderzenie lub duszenie	83
Inny, niewymieniony lub nieokreślony przejaw agresji	89
Inne wydarzenie	99

Pkt 26. Czynniki materialny będący źródłem urazu

Czynnik materialny będący źródłem urazu to maszyna, narzędzie, inny obiekt lub czynnik środowiska, z którym kontakt stał się przyczyną urazu (fizycznego lub psychicznego).

Czynnik materialny będący źródłem urazu należy **określić na podstawie wcześniej zidentyfikowanego wydarzenia powodującego uraz**. Dobrze zaklasyfikowane wydarzenie powodujące uraz, w znacznym stopniu ułatwi zidentyfikowanie źródła urazu. W szczególności, jeśli wydarzenie powodujące uraz zostało zaklasyfikowane jako element grupy:

- „Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt” (kody 31–39), to źródłem urazu jest obiekt, w który uderzył poszkodowany;
- „Uderzenie przez obiekt w ruchu” (kody 41–49), to źródłem urazu jest obiekt, który uderzył poszkodowanego;
- „Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym” (kody 51–59), to źródłem urazu jest ten przedmiot;
- „Uwięzienie, zmiżdżenie” (kody 61–69), to źródłem urazu jest obiekt, który uwięził lub zmiżdżył poszkodowanego;
- „Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia” (kody 81–89), to źródłem urazu jest człowiek lub zwierze, którego agresja spowodowała uraz.

Czynnik materialny	Kod
--------------------	-----

1	2
Czynnik materialny nie występuje lub brak informacji	
Czynnik materialny nie występuje	00.01
Brak informacji	00.02
Budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie – na poziomie gruntu (wewnątrz lub na zewnątrz, stałe lub ruchome, tymczasowe)	
Budynki, konstrukcje i ich elementy – drzwi, ściany, okna, przepierzenia itp.	01.01
Powierzchnie poziome na poziomie gruntu – stałe (np. podłogi, podłoże wewnątrz i na zewnątrz, teren gospodarstwa rolnego, obszary sportowe itp.)	01.02
Powierzchnie poziome na poziomie gruntu – ruchome lub tymczasowe (np. kładka, ruchomy chodnik itp.)	01.03
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	01.99
Budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie – nad poziomem gruntu (wewnątrz lub na zewnątrz, stacjonarne lub ruchome, tymczasowe)	
Budynki i ich elementy na wysokości – stałe (np. dachy, tarasy, drzwi i okna, schody, platformy itp.)	02.01
Konstrukcje, powierzchnie nad poziomem gruntu – stacjonarne (np. przejścia, pomosty, stałe drabiny, pylony, rusztowania itp.)	02.02
Konstrukcje, powierzchnie nad poziomem gruntu – ruchome (np. rusztowania przestawne, drabiny przenośne, ruchome pomosty, podnoszone platformy itp.)	02.03
Konstrukcje, powierzchnie nad poziomem gruntu – tymczasowe (rusztowania, kosze robocze itp.)	02.04
Obiekty, konstrukcje nad wodą (np. platformy wiertnicze, rusztowania na barkach itp.)	02.05
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	02.99
Budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie – poniżej poziomu gruntu (wewnątrz lub na zewnątrz, stacjonarne lub ruchome, tymczasowe)	
Wykopy, wyrobiska, studnie itp.	03.01
Obiekty podziemne, tunele itp.	03.02
Obiekty, konstrukcje pod wodą	03.03
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	03.99
Systemy dostaw, dystrybucji i odprowadzania gazów, cieczy i	

1	2
ciał stałych, sieci rur, instalacje Systemy dostaw i dystrybucji, sieci rur, instalacje – stacjonarne Systemy dostaw i dystrybucji, sieci rur, instalacje – ruchome Instalacje odprowadzające, kanalizacja, odpływy itp. Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	04.01 04.02 04.03 04.99
Urządzenia do wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania i rozdzielania energii Urządzenia do wytwarzania i przetwarzania energii – silniki, generatory (cieplne, elektryczne itp.) Układy przenoszenia i przechowywania energii (mechaniczne, pneumatyczne, hydrauliczne, elektryczne, włączając baterie i akumulatory itp.) Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	05.01 05.02 05.99
Narzędzia ręczne bez napędu Narzędzia ręczne bez napędu – do piłowania Narzędzia ręczne bez napędu – do cięcia, przecinania (włączając nożyczki, sekatory) Narzędzia ręczne bez napędu – do rzeźbienia, dłutowania, grawerowania, nacinania, strzyżenia, koszenia itp. Narzędzia ręczne bez napędu – do skrobania, szlifowania, polerowania itp. Narzędzia ręczne bez napędu – do wiercenia, skręcania, przykręcania itp. Narzędzia ręczne bez napędu – do łączenia części (przybijania, nitowania, łączenia przy pomocy zszywek itp.) Narzędzia ręczne bez napędu – do szycia, haftowania itp. Narzędzia ręczne bez napędu – do spajania (spawania, lutowania, zgrzewania, klejenia itp.) Narzędzia ręczne bez napędu – do wydobywania materiałów i prac ziemnych (włączając narzędzia rolnicze)	06.01 06.02 06.03 06.04 06.05 06.06 06.07 06.08 06.09
Narzędzia ręczne bez napędu – do mycia i sprzątanania, woskowania, smarowania Narzędzia ręczne bez napędu – do malowania Narzędzia ręczne bez napędu – do chwytania, przytrzymywania w miejscu Narzędzia ręczne bez napędu – do prac kuchennych (wylęczając noże)	06.10 06.11 06.12 06.13

1	2
Narzędzia ręczne bez napędu – chirurgiczne i inne medyczne – ostre, tnące	06.14
Narzędzia ręczne bez napędu – chirurgiczne i inne medyczne – nietnące, inne do prac medycznych	06.15
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	06.99
Narzędzia zmechanizowane trzymane w ręku lub prowadzone ręcznie	
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do piłowania	07.01
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do cięcia, odcinania (włączając nożyce, sekatory itp.)	07.02
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do rzeźbienia, dłutowania, grawerowania, nacinania, strzyżenia, koszenia itp.	07.03
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do skrobania, szlifowania, polerowania itp. (włączając przecinarki tarczowe)	07.04
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do wiercenia, wkręcania, przykręcania itp.	07.05
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do łączenia części (przybijania, nitowania, łączenia przy pomocy zszywek itp.)	07.06
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do szycia, haftowania itp.	07.07
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do spajania (spawania, lutowania, zgrzewania, klejenia itp.)	07.08
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do wydobywania materiałów i prac ziemnych (włączając narzędzia rolnicze, młoty pneumatyczne)	07.09
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do mycia i sprzątania, woskowania, smarowania itp. (włączając wysokociśnieniowe narzędzia do czyszczenia, odkurzacze)	07.10
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do malowania	07.11
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do chwytania, przytrzymywania w miejscu	07.12
Zmechanizowane narzędzia ręczne – do prac kuchennych (wyłączając noże)	07.13
Zmechanizowane narzędzia ręczne – wytwarzające ciepło (suszarki, palniki, żelazka itp.)	07.14
Zmechanizowane narzędzia ręczne – chirurgiczne i inne medyczne – ostre, tnące	07.15
Zmechanizowane narzędzia ręczne – chirurgiczne i inne	07.16

1	2
medyczne – bez tnących	
Narzędzia pneumatyczne (bez określonego przeznaczenia)	07.17
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	07.99
Maszyny i wyposażenie – przenośne lub ruchome	
Przenośne lub ruchome maszyny górnicze, do robót ziemnych, urządzenia wiertnicze itp.	09.01
Przenośne lub ruchome maszyny rolnicze	09.02
Przenośne lub ruchome maszyny do robót budowlanych (wyłączając maszyny do robót ziemnych)	09.03
Ruchome maszyny do sprzątnia	09.04
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	09.99
Maszyny, urządzenia i wyposażenie stacjonarne	
Stacjonarne maszyny i urządzenia górnicze lub do robót ziemnych	10.01
Maszyny i urządzenia do wstępnej obróbki materiałów – do mielenia, proszkowania, filtrowania, oddzielania, mieszania, miksowania itp.	10.02
Maszyny i urządzenia do przetwarzania materiałów w procesach chemicznych (np. procesy fermentowania, reakcje itp.)	10.03
Maszyny i urządzenia do przetwarzania materiałów w podwyższonych temperaturach (np. piece, suszarki, piekarniki itp.)	10.04
Maszyny i urządzenia do przetwarzania materiałów w niskich temperaturach (np. chłodziarki, zamrażarki itp.)	10.05
Maszyny i urządzenia do przetwarzania materiałów – inne procesy	10.06
Maszyny i urządzenia do formowania – przez ściskanie, zagęszczanie	10.07
Maszyny i urządzenia do formowania – przez walcowanie, kalandrowanie itp. (włączając maszyny papiernicze)	10.08
Maszyny i urządzenia do formowania – przez wtryskiwanie, dmuchanie, przedzień, urabianie, topienie, odlewanie, tłoczenie itp.	10.09
Obrabiarki skrawające	10.10
Pilarki	10.11
Maszyny i urządzenia do cięcia i przecinania (włączając nożyce, krajalnice, gilotyny)	10.12
Maszyny i urządzenia do czyszczenia, mycia, suszenia,	10.13

1	2
malowania, drukowania	
Maszyny i urządzenia do nanoszenia powłok – do galwanizowania, elektrolitycznej obróbki powierzchni, natryskiwania cieplnego itp.	10.14
Maszyny i urządzenia do łączenia (spajania, klejenia, przybijania, przykręcania, nitowania, przedzenia, owijania drutem, łączenia za pomocą zszywek itp.)	10.15
Maszyny i urządzenia pakujące, owijające (plombujące, etykietujące, zamykające itp.)	10.16
Inne maszyny i urządzenia do specyficznych zastosowań (np. kontroli, pomiarów, ważenia, badań, monitorowania)	10.17
Specjalistyczne maszyny i urządzenia do upraw	10.18
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	10.99
Maszyny, urządzenia i wyposażenie do podnoszenia, przenoszenia i magazynowania	
Przenośniki taśmowe, ślimakowe, kubelkowe itp.	11.01
Dźwigi, windy, podnośniki, urządzenia podnoszące	11.02
Stacjonarne dźwignice, ruchome dźwignice, żurawie na pojazdach, suwnice pomostowe, urządzenia z zawieszonym ładunkiem	11.03
Ruchome urządzenia przewożące, wózki transportowe (z napędem lub bez)	11.04
Środki pomocnicze do transportu, elementy chwytające (haki, liny itp.), sprzęt zabezpieczający, kontrolujący i różnorodne urządzenia do przenoszenia (włączając nosidła dla dzieci)	11.05
Systemy magazynowania, pakowania, pojemniki (silosy, zbiorniki) – stacjonarne	11.06
Systemy magazynowania, pakowania, pojemniki – ruchome	11.07
Akcesoria magazynowe, regały, palety, stojaki do palet	11.08
Różnorodne opakowania, małej i średniej wielkości, niestacjonarne (kontenery, różnorodne pojemniki, butelki, skrzynki itp.)	11.09
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	11.99
Pojazdy drogowe	
Ciężkie pojazdy transportowe	12.01
Lekkie pojazdy transportowe	12.02
Pojazdy dwu lub trójkołowe, napędzane lub nie	12.03
Inny, niewymieniony lub nieokreślony pojazd w tej grupie	12.99

1	2
Inne pojazdy transportowe	
Pojazdy szynowe (włączając jednoszynowe) do przewozu ładunków	13.01
Pojazdy szynowe (włączając jednoszynowe) do przewozu osób	13.02
Pojazdy pływające do przewozu ładunków	13.03
Pojazdy pływające do przewozu osób	13.04
Pojazdy pływające służące do połowu	13.05
Pojazdy powietrzne do przewozu towarów	13.06
Pojazdy powietrzne do przewozu osób	13.07
Inny, niewymieniony lub nieokreślony pojazd w tej grupie	13.99
Materiały, przedmioty, wyroby, części maszyn	
Materiały budowlane	14.01
Elementy lub zespoły maszyn lub pojazdów, niezmechanizowane	14.02
Elementy lub zespoły, zmechanizowane (włączając części i składniki tych czynników materialnych)	14.03
Elementy montażowe (nity, kołki, śruby, gwoździe itp.)	14.04
Cząstki, pył, odłamki, wióry itp.	14.05
Produkty gospodarstwa rolnego	14.06
Produkty stosowane w uprawie i hodowli (włączając nawóz, paszę dla zwierząt)	14.07
Przechowywane wyroby – włączając przedmioty i opakowania na obszarach magazynowania	14.08
Przechowywane wyroby – w rolkach, zwojach	14.09
Ładunki – przemieszczane przez zmechanizowane urządzenia transportujące, przenośniki	14.10
Ładunki – zawieszane na urządzeniach podnoszących,	14.11
dźwignicach	14.12
Ładunki – przemieszczane ręcznie	
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	14.99
Substancje chemiczne, promieniotwórcze, wybuchowe, biologiczne	
Substancje żrące, powodujące korozję (stałe, ciekłe lub gazowe)	15.01
Substancje szkodliwe, toksyczne (stałe, ciekłe lub gazowe)	15.02
Substancje łatwopalne (stałe, ciekłe lub gazowe)	15.03
Substancje eksplodujące, łatwo wchodzące w reakcje (stałe, ciekłe lub gazowe)	15.04
Gazy, pary biologicznie obojętne, duszące	15.05
Substancje promieniotwórcze	15.06

1	2
Materiał biologiczny	15.07
Substancje obojętne, stałe lub ciekłe	15.08
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	15.99
Urządzenia i wyposażenie związane z bezpieczeństwem	
Urządzenia ochronne i zabezpieczające do maszyn	16.01
Środki ochrony indywidualnej	16.02
Urządzenia i sprzęt stosowany w przypadku awarii	16.03
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	16.99
Wyposażenie biura, osobiste, sportowe, broń	
Meble	17.01
Sprzęt komputerowy, biurowy – do komunikowania się	17.02
Sprzęt – do nauki, pisania, rysowania itp.	17.03
Sprzęt sportowy (w tym także do gier)	17.04
Broń	17.05
Rzeczy osobiste, ubranie	17.06
Instrumenty muzyczne	17.07
Urządzenia i przedmioty gospodarstwa domowego, ale używane zawodowo	17.08
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	17.99
Ludzie i inne organizmy żywe	
Rośliny	18.01
Zwierzęta – domowe, hodowlane	18.02
Zwierzęta – inne	18.03
Mikroorganizmy	18.04
Wirusy	18.05
Ludzie	18.06
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	18.99
Odpady	
Odpady – z surowców, produktów, materiałów, obiektów	19.01
Odpady – z chemikaliów	19.02
Odpady – z substancji biologicznych, roślin, zwierząt	19.03
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	19.99
Zjawiska fizyczne i elementy środowiska naturalnego	
Zjawiska fizyczne – hałas, promieniowanie, ciśnienie	20.01
Elementy środowiska naturalnego i zjawiska atmosferyczne (włączając zbiornik wodny, ziemię, deszcz, grad, śnieg, lód itp.)	20.02
Czynniki powstałe na skutek działania sił natury (np. lawa, fala)	20.03

1	2
powodziowa, ogień)	
Inny, niewymieniony lub nieokreślony czynnik w tej grupie	20.99
Inny czynnik materialny	99.00

Chociaż wszystkie trzy czynniki materialne (związany z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku, związany z odchyleniem i będący źródłem urazu) **mają wspólną klasyfikację, to nie musi to być ten sam czynnik, lecz mogą być trzy różne.** Może się zdarzyć także, że wszystkie czynniki materialne są w istocie jednym i tym samym czynnikiem, lub dwa się pokrywają, a trzeci jest różny.

PRZYKŁAD

Wypadek nastąpił podczas piaskowania w komorze piaskującej. Pracownicy używali piaskarki zasilanej sprężonym powietrzem, które dostarczane było z dwóch kompresorów (spalinowego i elektrycznego) umieszczonych obok siebie. Powietrze to dostarczane jest do piaskarki i przez filtr do maski operatora. Kompresory usytuowane były poza komorą i pobierały powietrze z hali. W wyniku pożaru kompresora spalinowego do maski pracownika dotarło zanieczyszczone powietrze i spowodowało zatrucie pracownika. Badanie kompresora wykazało obluzowanie nakrętki na zacisku przewodu odprowadzającego nadmiar paliwa od wtryskiwaczy do pompy paliwowej. Nakrętka mogła się obluzować w wyniku drgań kompresora. Nastąpił wyciek paliwa i jego zapłon.

Czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku: „Prace narzędziami zmechanizowanymi” (kod 22).

Czynnik materialny związany z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku: „Zmechanizowane narzędzia ręczne – do mycia i sprzątnia, woskowania, smarowania itp. (włączając wysokociśnieniowe narzędzia do czyszczenia, odkurzacze)” (kod 07.10).

Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego: „Pożar, zapłon” (kod 14).

Czynnik materialny związany z odchyleniem: „Urządzenia do wytwarzania i przetwarzania energii – silniki, generatory (cieplne, elektryczne itp.)” (kod 05.01).

Wydarzenie powodujące uraz: „Kontakt z niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi przez wdychanie” (kod 15).

Czynnik materialny będący źródłem urazu: „Cząstki, pył, odtamki, wióry itp.” (kod 14.05).

PRZYKŁAD

Cysterna kolejowa została podstawiona na stanowisko rozładunku o godzinie 10.50. Około godziny 11.00 pracownik miał pobrać próbki substancji do analizy. Założył okulary i rękawice ochronne, przystawił drabinkę i wszedł na cysternę, aby odkręcić pokrywę. Odkręcił nakrętkę i odchyłał pokrywę ku górze. Na skutek

różnicy temperatur w cysternie panowało podciśnienie. W momencie odchylenia pokrywy nastąpiło wciągnięcie krążka uszczelniającego do wnętrza i wypływ substancji na pracownika. Pracownik doznał oparzeń chemicznych części twarzy.

Czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku: „Otwieranie lub zamykanie szuflady, drzwi itp.” (kod 47).

Czynnik materialny związany z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku: „Pojazdy szynowe (włączając jednoszynowe) do przewozu ładunków” (kod 13.01).

Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego: „Przelew, wyciek, sączenie się, przepływ, rozbryzgiwanie, rozpylanie płynów” (kod 22).

Czynnik materialny związany z odchyleniem: „Substancje żrące, powodujące korozję (stałe, ciekłe lub gazowe)” (kod 15.01).

Wydarzenie powodujące uraz: „Kontakt z niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi przez skórę/oczy” (kod 16).

Czynnik materialny będący źródłem urazu: „Substancje żrące, powodujące korozję (stałe, ciekłe lub gazowe)” (kod 15.01).

PRZYKŁAD

Pracownicy mieli przeprowadzić wymianę liny na suwnicy półbramowej. Dwóch z nich weszło na suwnicę i po opuszczeniu trawersy na poziom „0” odbezpieczyli linę i zrzucili ją na dół. Następnie przystąpili do wyciągania liny z krążka linowego. Pracownik A ciągnął linę, a pracownik B związał ją w krąg. W końcowej fazie wyciągania liny, końcówka jej odsprężynowała i uderzyła pracownika A w kask, a następnie zsunęła uderzając go w tył głowy. Lekarz stwierdził stłuczenie głowy i wstrząs mózgu.

Czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku: „Inne, niewymienione lub nieznanne czynności w tej grupie” w grupie „Operowanie przedmiotami” (kod 49).

Czynnik materialny związany z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku: „Środki pomocnicze do transportu, elementy chwytające (haki, liny itp.), sprzęt zabezpieczający, kontrolujący i różnorodne urządzenia do przenoszenia (włączając nosidełka dla dzieci)” (kod 11.05).

Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego: „Utrata kontroli nad obiektem” (kod 44).

Czynnik materialny związany z odchyleniem: „Środki pomocnicze do transportu, elementy chwytające (haki, liny itp.), sprzęt zabezpieczający, kontrolujący i różnorodne urządzenia do przenoszenia (włączając nosidełka dla dzieci)” (kod 11.05).

Wydarzenie powodujące uraz: „Inny, niewymieniony lub nieokreślony kontakt w tej grupie” w grupie „Uderzenie przez obiekt w ruchu” (kod 49).

Czynnik materialny będący źródłem urazu: „Środki pomocnicze do transportu, elementy

chwytające (haki, liny itp.), sprzęt zabezpieczający, kontrolujący i różnorodne urządzenia do przenoszenia (włączając nosidełka dla dzieci)” (kod 11.05).

Pkt 27. Przyczyny wypadku

Przyczyny wypadku są to **wszelkie braki i nieprawidłowości, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniły się do powstania wypadku**. Mogą one być związane z:

- czynnikami materialnymi (technicznymi),
- ogólną organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy oraz
- związane z pracownikiem i jego zachowaniem.

Należy podać wszystkie wykryte przyczyny.

Przyczyny powinny być wymienione w protokole ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy, na podstawie, którego sporządza się statystyczną kartę wypadku.

Przyczyny wypadku	Kod
-------------------	-----

1	2
Niewłaściwy stan czynnika materialnego	
Wady konstrukcyjne lub niewłaściwe rozwiązania techniczne i ergonomiczne czynnika materialnego	
Wady konstrukcyjne czynnika materialnego będące źródłem zagrożenia	001 002
Niewłaściwa struktura przestrzenna czynnika materialnego	003
Nieodpowiednia wytrzymałość czynnika materialnego	004
Niewłaściwa stateczność czynnika materialnego	005
Brak lub niewłaściwe urządzenia zabezpieczające	006
Brak lub niewłaściwe środki ochrony zbiorowej	007
Niewłaściwe elementy sterownicze	008
Brak lub niewłaściwa sygnalizacja zagrożeń	009
Niedostosowanie czynnika materialnego do transportu, konserwacji lub napraw	019
Inne, niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości projektowo-konstrukcyjne	
Niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego	
Zastosowanie materiałów zastępczych	021
Niedotrzymanie wymaganych parametrów technicznych	022
Inne, niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości wykonania	039
Wady materiałowe czynnika materialnego	
Ukryte wady materiałowe czynnika materialnego	041

1	2
Inne, niewymienione lub nieokreślone wady materiałowe	059
Niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego	
Nadmierna eksploatacja czynnika materialnego	061
Niedostateczna konserwacja czynnika materialnego	062
Niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego	063
Inne, niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości związane z eksploatacją	079
Niewłaściwa ogólna organizacja pracy	
Nieprawidłowy podział pracy lub rozplanowanie zadań	101
Niewłaściwe polecenia przełożonych	102
Brak nadzoru	103
Niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	104
Wykonywanie, z polecenia osób sprawujących nadzór, prac niewchodzących w zakres obowiązków pracownika	105
Brak instrukcji posługiwania się czynnikiem materialnym	106
Dopuszczenie do pracy czynnika materialnego bez wymaganych kontroli, przeglądów	107
Tolerowanie, przez osoby sprawujące nadzór, odstępstw od przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy	108
Niedostateczne przygotowanie zawodowe pracownika	109
Brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	110 111
Tolerowanie, przez osoby sprawujące nadzór, stosowania niewłaściwej technologii	112
Dopuszczenie do pracy pracownika z przeciwwskazaniami lekarskimi lub bez badań lekarskich	113
Wykonywanie pracy w zbyt małej obsadzie osobowej	114
Wykonywanie prac pomimo niewłaściwego zaopatrzenia w narzędzia, surowce	119
Inne, niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości związane z ogólną organizacją pracy	
Niewłaściwa organizacja stanowiska pracy	
Niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	121
Nieodpowiednie przejścia i dojścia	122
Nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy (surowców, półproduktów, produktów itp.)	123
Nieusunięcie zbędnych przedmiotów, substancji lub energii (np. odpadów, opakowań, resztek substancji, niewyłączenie zasilania	124

1	2
itp.)	125
Brak środków ochrony indywidualnej	126
Niewłaściwy dobór środków ochrony indywidualnej	139
Inne, niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości organizacji stanowiska pracy	
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika	
Używanie nieodpowiedniego do danej pracy czynnika materialnego	141
	142
Wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu czynnika materialnego	143
	144
Użycie czynnika materialnego podczas przebywania osób w strefie zagrożenia	145
Niewłaściwe zabezpieczenie czynnika materialnego (np. niezaciągnięcie hamulca na postoju)	146
Udostępnienie przez pracownika czynnika materialnego osobie nie upoważnionej	147
Użycie czynnika materialnego niezgodnie z jego przeznaczeniem	148
Niewłaściwe uchwycenie, trzymanie czynnika materialnego	
Wadliwe zainstalowanie, zamocowanie, zawieszenie czynnika materialnego przez pracownika	
Inne, niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości w posługiwaniu się czynnikiem materialnym	159
Nie używanie sprzętu ochronnego przez pracownika	
Nie używanie przez pracownika środków ochrony indywidualnej	161
Nie używanie przez pracownika urządzeń zabezpieczających	162
Nie używanie przez pracownika środków ochrony zbiorowej	164
Inne	179
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika	
Wykonywanie pracy niewchodzącej w zakres obowiązków pracownika	181
	182
Przechodzenie, przejeżdżanie lub przebywanie w miejscach niedozwolonych	183
Wejście, wjechanie na obszar zagrożony bez upewnienia się, czy nie ma niebezpieczeństwa	184
Wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. nie wyłączenie maszyny, nie wyłączenie napięcia)	185
	186
Zbyt szybka jazda	187

1	2
Niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia Żarty, bójki Inne niewłaściwe zachowanie się pracownika	199
Stan psychofizyczny pracownika, nie zapewniający bezpiecznego wykonywania pracy spowodowany:	
Nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną	201
Przewlekłą lub ostrą chorobą psychiczną	202
Zmęczeniem	203
Zdenerwowaniem	204
Spożyciem alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych	205 219
Innymi przyczynami	
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika spowodowane:	
Nieznajomością zagrożenia	221
Nieznajomością przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy	222 223
Lekceważeniem zagrożenia (brawura, ryzykanctwo)	224
Lekceważeniem poleceń przełożonych	225
Niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności	226
Zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem	227
Niewłaściwym tempem pracy	228
Brakiem doświadczenia	239
Innymi przyczynami	
Inna przyczyna	999

Pkt-y 28. Przyczyny wypadku i 29. Liczba dni niezdolności do pracy

Sposób wypełniania tej części właściwie nie wymaga tłumaczenia. Należy ją wypełnić analogicznie do odpowiednich pól z punktu 11, i 12, aktualizując wcześniejsze dane dotyczące:

- skutków wypadków (pkt 28) oraz
- liczby dni niezdolności do pracy (pkt 29)

o nowe informacje, które pojawiły się w międzyczasie, do czasu wypełniania II części karty.

Ponieważ część tę należy dostarczyć do urzędu statystycznego w ciągu 6 miesięcy od zatwierdzenia protokołu powypadkowego lub dnia sporządzenia karty wypadku, znane będą już zapewne wszystkie, albo prawie wszystkie skutki wywołane przez wypadek.

Na dole statystycznej karty wypadku należy podać imię i nazwisko osoby wypełniającej oraz jej numer telefonu. W wersji elektronicznej karty, która znajduje się na stronach Głównego Urzędu Statystycznego zamieszczono też pole do podania adresu poczty elektronicznej. Ma to być pomocne, jeśli w przypadku niejasności, pracownik urzędu statystycznego zechce się skontaktować z osobą wypełniającą, w celu uzyskania poprawnych danych.

Dodatkowe informacje

W elektronicznej wersji statystycznej karty wypadków, jaką znajdą Państwo na Portalu Sprawozdawczym Głównego Urzędu Statystycznego zamieszczono jeszcze dodatkowe informacje **dotyczące czasu potrzebnego na przygotowanie danych i wypełnienie sprawozdania**. Zostaniecie Państwo poproszeni o podanie szacunkowego czasu, jaki przeznaczycie na:

- przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego sprawozdania oraz
- wypełnianie sprawozdania.

Czas ten należy określić w minutach.